

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในด้านการจัดหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา ด้านวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และ (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัย กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่

1) เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ในด้านการจัดหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา วิธีสอนประวัติศาสตร์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยการสืบค้นจากเอกสารซึ่งประกอบด้วยตำรา หนังสือ วารสาร ตลอดจนเว็บไซต์ต่าง ๆ

2) ครูสังคมศึกษาที่สอนการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (เชียงใหม่) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 (ราชบุรี – กาญจนบุรี) และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช – สุราษฎร์ธานี)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 48 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมในเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ดังนี้

1) ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คน ที่สอนในโรงเรียนมหาวิราณวัตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 1

2) ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คนที่สอนในโรงเรียนบ้านรุ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1

3) ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คนที่สอนในโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

4) ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คนที่สอนในโรงเรียนเชิงดาววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 34

5) ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คนที่สอนในโรงเรียนหนองรีประชานิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 8

6) ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คนที่สอนในโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 12

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์อเมริกัน

2.2 แบบสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แผนการสนทนากลุ่ม/แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา

เครื่องมือแต่ละชนิดมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

2.1 แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์อเมริกัน ในด้านการจัดหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ การใช้สื่อและ

แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ แล้วจัดทำแบบฟอร์มบันทึก ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การจัดหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา
- 2) วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์
- 4) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- 5) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์อเมริกา เพื่อหาความตรงของเครื่องมือ

2.2 แบบสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การจัดหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยในหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย
- 4) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
- 5) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียน เพื่อหาความตรงของเครื่องมือ

2.3 แผนการสนทนากลุ่ม/แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นการสนทนา รูปแบบและกระบวนการการสนทนา และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสนทนา เช่น เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึกคำสนทนา เป็นต้น

สำหรับประเด็นสนทนา มีดังนี้

- 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษาของท่าน เป็นอย่างไร
- 2) สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในสถานศึกษาของท่าน เป็นอย่างไร

3) ระบุปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษาของท่าน ในประเด็นต่อไปนี้

- ก. ปัญหาการจัดหลักสูตรสถานศึกษาในวิชาประวัติศาสตร์
- ข. ปัญหาการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ค. ปัญหาวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ง. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์
- จ. ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ฉ. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ช. ปัญหาการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

4) การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ ในประเด็นต่อไปนี้

- ก. การจัดหลักสูตรสถานศึกษาในวิชาประวัติศาสตร์
- ข. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ค. วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ง. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์
- จ. การใช้สื่อการเรียนการสอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ฉ. การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- ช. การวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

5) การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ไทย ต้องมีการจัดระบบการเรียนการสอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

6) ถ้าต้องมีการจัดระบบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในสถานศึกษา คิดว่าระบบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ควรเป็นอย่างไร

7) ครูสังคมศึกษาควรจะได้รับ การอบรมเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์หรือไม่ เพราะเหตุใด

8) ถ้าท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ไทย ท่านต้องการให้มีการอบรมในรูปแบบใด และต้องการเน้นอบรมในเนื้อหาสาระใด

9) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ไทย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้วิจัยนำแผนการสนทนากลุ่ม/แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ไทยให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ของประเด็น การสนทนา/แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาความตรงของเครื่องมือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และวิชา ประวัติศาสตร์อเมริกัน โดยศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การจัดหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา
- 2) วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์
- 4) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
- 5) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

เมื่อศึกษาเอกสารในประเด็นต่าง ๆ แล้ว จึงทำการบันทึกสาระสำคัญในแบบบันทึกวิเคราะห์ เอกสาร

3.2 ทำการสังเกตการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในชั้นเรียนของโรงเรียนใน กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย จำนวน 6 คน ใน 6 โรงเรียนด้วยกัน โดยสังเกตการเรียนการสอนในด้าน วิธีสอนที่ครูใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบรรยากาศในชั้นเรียน ประมาณ 1 คาบ (60 นาที) แล้ว ทำการบันทึกข้อมูล ลงในแบบสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียน

3.3 รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กับครูสังคมศึกษาในโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างในประเทศไทย จำนวน 48 คน ใน 6 โรงเรียนด้วยกัน

ภายหลังจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้จัดให้มีการสนทนา กลุ่มและการสัมภาษณ์ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับ สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่ง และ รับฟังข้อเสนอแนะของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ แล้วบันทึกข้อมูลและ ประเด็นต่าง ๆ ลงในแบบการสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์

3.4 นำผลจากการศึกษาในข้อ 3.1 – 3.3 มาสังเคราะห์และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3.5 เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว นำรูปแบบดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อทำการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง เพื่อทำการวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจะนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ดังกล่าวไปเผยแพร่ในสถานศึกษา เพื่อการประยุกต์ใช้ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

